

V Ý R O Č N Í Z P R Á V A

Speleologického klubu v Brně

za rok 1976.

Březen 1977

V roce 1976, tak jako vždy dříve, byla převážná část činnosti věnována průzkumu a výzkumu krasových jevů v CHKOMK. I když se v tomto roce nedosáhlo tak významných výsledků jako v uplynulých letech, přesto je nutno hodnotit činnost Speleologického klubu v Brně, včetně kolektivních členů, za uplynulý rok jako úspěšnou.

Tak, jako v minulých letech, pokračovala dobrá spolupráce s Moravským muzeem v Brně, které mimo jiné umožňuje v jeho prostorách konání převážně většiny výborových i členských schůzí. Bohužel se nepodařilo vyřešit uložení archivu a knihovny Speleologického klubu v prostorách Mor. muzea tak, aby bylo umožněno jeho řádné vedení a využívání.

Výbor Speleologického klubu v Brně děkuje touto cestou za dobrou spolupráci pracovníkům organizací a orgánů lidové správy, kteří pomohli naší organizaci a tím se podíleli na úspěšných výsledcích naší činnosti.

Jedná se zejména o GÚ ČSAV v Brně, Moravský kras Blansko, Krajské středisko SÚPPOP v Brně, Krasovou komisi při GÚ ČSAV, Státní lesy - polesí Holštýn, JZD v Šošůvce a Lipovci, MNV v Lipovci a Babicích, Delfín Club a mnohé jiné.

Organizace Moravský kras Blansko ke konci roku 1976, zrušila smlouvy o spolupráci se všemi amatérskými organizacemi, vzhledem k vlastní reorganizaci. V rámci SK jde zejména o pracoviště Pustožlebské skupiny - spodní patra Hamerníkovy jeskyně, kde bylo dosaženo dílčích objevných postupů. Domníváme se, že zrušení oboustranně prospěšné spolupráce nepřispělo našemu společnému zájmu - většímu poznání krasových jevů v CHKOMK a doufáme, že bude vytvořena v budoucnu možnost v této spolupráci za oboustranně výhodných podmínek pokračovat.

Bohužel, ani v průběhu roku 1976 nedošlo k dohodě s GÚ ČSAV v Brně o spolupráci při průzkumu Amatérské jeskyně. Rovněž zainteresované organizace neumožnily přístup našich členů nově vybudovaným vchodem z Cigánského závrtu. Členové naší organizace mají nadále zájem, při přijatelných formách spolupráce, se podílet na průzkumné činnosti svého největšího objevu.

Ve spolupráci s ostatními zúčastněnými organizacemi byl uspořádán I. ročník "Memoriálu R. Burkhardta" v dálkovém pochodu na 25 a 50 km Moravským krasem s 224 účastníky. Průběh byl velmi zdařilý a bylo rozhodnuto jej opět v roce 1977 uspořádat.

V názvoslovné komisi při GÚ ČSAV v Brně pracoval člen naší organizace H. Havel. Komise se zabývala m. j. schválením názvů jednotlivých částí Amatérské jeskyně a pojmenováním jeskyní, jeskynních vchodů a závrťů v návaznosti na nově provedenou registraci, jejíž předběžné vydání SK v průběhu roku zajistil.

V roce 1976 nedošlo k připravovanému přeškolení členů v t. zv. "Speleologické škole", jak bylo GÚ ČSAV připravováno. Speleologický klub v Brně, nově přijímané členy proškolil z bezpečnostních a jiných směrnic obvyklým způsobem, prostřednictvím vedoucích skupin. Celé této problematice bude nutno věnovat v příštím období větší pozornost než dosud. Výbor se rozhodl, vzhledem k nejasným vztahům mezi státními organizacemi, zřídit v rámci Speleologického klubu v Brně prozatímní "Záchranou službu pro speleologii". V současné době probíhá výběr členů a příprava materiálního zabezpečení. Tyto práce organizačně zabezpečuje pověřený člen výboru s. Cigánek.

Speleologický klub spolu s kroužky ZK ROH připravuje na dny 6.-9.5.1977 I. setkání speleologů v Moravském krasu. Čestnou záštitu převzal GÚ ČSAV v Brně, předsedou organizačního výboru je RNDr. Vladimír Panoš CSc. Setkání se bude konat v Jedovnicích, kde budou účastníci též ubytováni. Na programu budou povrchové i podzemní exkurze do turisticky přístupných i dosud nepřístupných jeskyní Moravského krasu / po dohodě se Správou CHKOMK/, večer pak besedy a odborné přednášky. Setkání chce přispět k oslavě 32. výročí osvobození naší vlasti a seznámit účastníky s výsledky speleologických průzkumů a výzkumů, kterých v oblasti Moravského krasu dosáhli amatérští i profesionální speleologové, zvláště pak v posledních letech.

V roce 1977 se připravuje VII. mezinárodní speleologický kongres a to v září v Sheffieldu v Anglii. O účast na kongresu projevíli zájem i někteří vybraní členové naší organizace, jejich účast je však i nadále otevřenou záležitostí, vzhledem k dosud nevyjasněným otázkám - devizový příslib a finanční dotace účastníkům. Domníváme se, že Speleologický klub v Brně, jako jedna z nejstarších a největších organizací dobrovolných pracovníků ve speleologii v České socialistické republice, by měl mít na tomto kongresu své zástupce a doufáme, že to bude příslušnými orgány umožněno.

V současné době byly vytvořeny nejdůležitější předpoklady pro vznik České speleologické společnosti. V rámci příprav na činnost nové organizace vyvinuli členové výboru SK iniciativu při získání místností pro činnost krajského výboru, případně sekretariátu České speleologické společnosti. Proběhla celá řada jednání s představiteli národních výborů a výbor SK doufá, že se místnosti podaří zajistit. Předpokládá, že pokud to bude nutné tak, že členové naší organizace provedou případnou adaptaci přidělených místností svépomocí. Je možno předpokládat, že ustavující sjezd by mohl proběhnout do konce roku 1977. Na členech Speleologického klubu v Brně nyní záleží, jak proběhne organizační začlenění naší organizace.

Vznikem České speleologické společnosti se pouze vytvoří předpoklady pro další zdárný rozvoj české a moravské speleologie, avšak zárukou dalšího rozvoje může být pouze aktivní činnost všech jejích budoucích členů.

Aktivní členové Speleologického klubu v Brně byli v roce 1976 organizováni v následujících pracovních skupinách :

Plánivská skupina	- ved. Pavel Glozar - Pavel Roth (III/77)
Jedelská skupina	- ved. Vladimír Dolníček
Holštejnská skupina	- ved. Jiří Moučka
Ostrovská skupina	- ved. Svatopluk Cigánek
Suchožlebská skupina	- ved. Zdeněk Valíček
Pustožlebská skupina	- ved. František Musil
Březinská skupina	- ved. Ivo Singer
Babická skupina	- ved. Miroslav Novobradský
Prostějovská skupina	- ved. Miroslav Vaněk

Skupině Říčky, které byla ke konci roku 1975 zastavena činnost, bylo umožněno po reorganizaci a ustavení nového vedoucího pokračovat v plánovaných pracích. Avšak vzhledem k malému počtu členů, nebyla skupina schopna plnit základní povinnosti a proto byla zrušena.

Skupina Dagmar požádala v průběhu roku o souhlas s přestupem vč. pracoviště pod přímé řízení KO Mor. muzea v Brně. Skupina se stala kolektivním členem naší organizace.

Kolektivní členové

Speleologický kroužek ROH Adast Adamov	- ved. Emil Bartoň
Speleologický kroužek I. BZKG Brno	- ved. Miroslav Krubeš ml.
Speleologický kroužek ROH ČKD Blansko	- ved. Antonín Chaloupka

Kolektivními členy se staly skupiny

FARCUS - skupina pro fyzikální výzkum krasu.

Moravská část je při KOMM.

CERBERUS - skupina při TJ Zbrojovka.

Přijetí dalších kolektivních členů (Boskovická skupina,
Speleologická skupina při gymnaziu Lerchova) je v řízení.

Během roku 1976 pracoval výbor ve složení :

Předseda	: prof. RNDr. Vladimír P a n o š CSc
Členové	: p.g. Mayer Stanislav - místopředseda organi- zační
	RNDr. Ryšavý Přemysl - místopředseda propa- gační
	Dobeš Václav - jednatel
	Sedláček Miroslav - pokladník
	Cigánek Svatopluk - hospodář
	p.g. Hypr Dušan - zapisovatel
	Vít Jan - exkurzní referent
	Skrejval Miroslav - archivář - vystoupil z výboru - funkci převzal Barton Zdeněk
Náhradníci	: Barton Zdeněk
	Glozar Pavel
	Valíček Zdeněk
	Novák Pavel
Revizoři	: Novák Karel
	Mátlová Marie

Do výroční schůze se uskutečnilo 11 členských schů-
zí, 12 výborových schůzí a 1 porada výboru.

Na členských schůzích byly předneseny přednášky :

RNDr. Panoš CSc - Tropický kras na Kubě
- film Rudické propadání
- film Dämenovské jeskyně

Karel Ondra, Antonín Chaloupka - Expedice PADIŠ 77
(ZK ROH ČKD)

RNDr. V. Panoš CSc - Kras na Britských ostrovech
skupina ORCUS - Pseudokrasové jevy v Beskydech
Karel Kačmařík - Seznámení s činností skupiny CERBERUS

Jednotliv členové výboru Speleologického klubu v roce 1976 nepracovali s rovnocenným úsilím a to se projevilo na činnosti celého výboru. Zejména exkurzní referent a někteří náhradníci se do činnosti výboru zapojili minimálně.

Při této příležitosti výbor kvituje s povděkem spolupráci J. Moučky při zpracování exkurzní části výroční zprávy. Pro budoucí zdárnou činnost výboru je nezbytné rozdělit úkoly rovnoměrně mezi členy výboru vč. náhradníků a důsledně vyžadovat plnění v dohodnutých termínech.

Pro příští období bude nutno mimo jiné dokončit práce na Havarijním plánu Speleologického klubu v návaznosti na zřizovanou Záchranou službu a na dlouhodobém plánu činnosti. Rovněž bude nutno pravidelně prověřovat plnění závěrů komise provádějící bezpečnostní revizi pracovišť a kontrolu dále průběžně provádět.

Dále je nezbytné vyřešit uspokojivé umístění archivu a knihovny Speleologického klubu v Brně a jejich průběžné doplňování. Pro další období je velmi důležité navázat pravidelné formy spolupráce s MNV v místě působnosti pracovních skupin a zvýšit informovanost občanů přilehlých obcí o praktických výsledcích naší práce.

Výbor Speleologického klubu v Brně děkuje všem, kteří přispěli v roce 1976 ke zdárné činnosti naší organizace a žádá všechny členy, aby zintenzivnili svoji činnost zejména v období vzniku České speleologické společnosti, aby tak umožnili zdárné zahájení její činnosti.

Průzkumná a výzkumná činnost

Činnost členů Holštejnské skupiny se opět soustředila na řešení problému nejvyšších paleoodtokových cest potoka Bílá Voda v severovýchodní části Moravského krasu. V jeskyni č.1 byl proveden nový podrobný průzkum nejnižších partií, kde se podařilo proniknout o několik metrů pod zával ve velmi úzké puklině. Jeskyně byla nově zaměřena a v průběhu roku byly v jeskyni sledovány průvany a teplotní režim.

Počátkem roku došlo v Holštejnské jeskyni vlivem deštivého počasí k zesílení skapů vod a na několika místech se stěny průkopů sesuly. Vlivem sesuvu se v pravé stěně průkopu před šachtou II obnažily mohutné, až 1,3 m dlouhé krápníkové vodopády, silně korodované. V těchto místech bylo sondováno do stěny, náplava místy nedoléhá až ke stropu, jsou zde volné dutiny. Sedimenty jsou stmeleny sintry a další postup je možný jen za pomoci sbíječky. Sonda dosáhla délky 2,2 metru. Průkop v celé jeskyni byl vyčištěn od napadaného materiálu.

Hlavní činnost v jeskyni se soustředila na uvolnění chodby, směřující JJZ k závrtu č.77. Chodba byla vyklizena do celkové vzdálenosti 49 metrů, kde další postup byl zastaven pro malý profil chodby. Vysoká chodba se postupně změnila v meandrující úzkou chodbu, se stěnami silně opracovanými tekoucí vodou. Náplava byla tvořena jíly a drobovým říčním materiálem - štěrkopísky. Chodba je nápadná opět úseky rovných stropů. Pro usnadnění transportu materiálu byly do této chodby instalovány speciální trubkové kolejnice.

Pod velkým komínem v chodbě za „dómem šilenců“ / objevy z roku 1975 / byl úzký, 1,3 metru hluboký trativod, který byl vyklizen do hloubky 3,7 m, kde přechází v úzkou puklinu. V puklině je znát slabý průvan. Pro ověření hloubky sedimentů byla na konci chodby, objevené v roce 1975 vyhloubena sonda, která v hloubce 1,3 m dosáhla skalního podloží, jevícího známky silné koroze. Po pravé straně chodby byla ražena pokusná sonda přímo do závalu na vzdálenost 3,5 m, kde dalšímu postupu zabráňuje mohutný balvan s náteky sintrů na stěnách. Z této sondy byl prohlouben nízký úsek do sínky objevené v roce 1975.

Dne 23.10.1976 se z těchto míst podařilo proniknout

do nových , výše ležících prostor na délku cca 25 metrů. Prostory jsou vytvořeny řícením stropů na výrazných puklinách a tvoří odvodňovací cesty z velké závrtové deprese v poli přímo nad jeskyní. Nejvýše položená část nových prostor leží o 15 m výše nad úrovní "dómu šilenců". Do nových prostor byl prokopán nový vchod, aby byl zabezpečen přístup pro hydrologická pozorování.

V přední části jeskyně v "Síni J.Šlechty" bylo pokračováno v průkopu v nízké sínce a materiálem byla dosypána šachta I, která tím byla zcela zlikvidována. Výplň je tvořena hlinito-písčitými sedimenty, stmelеныmi sintry a tvoří kompaktní masu. Vytěžený materiál z průkopů je vyvážen na odval před jeskyní. Kámen je tříděn a průběžně odvážen. Při uvolňovacích pracích v Holštejnské jeskyni bylo nutno uvolnit a vyvézt 328 vozů hlíny, šterku a kamene.

V jeskyni Hladomorně bylo započato s hloubením sondy III v chodbě směřující JJZ ze Západní síně. Do konce roku sonda dosáhla hloubky 2,9 metru. Vytěženým materiálem je zasypávána šachta II. Do propadání Podhradní ponor byly prováděny pouze příležitostné exkurze za účelem sledování hladiny vody. Pro zabezpečení sestupu byly do jeskyně instalovány nové dřevěné žebře. Pro labilitu závalů byla sestupná trasa přeložena jiným směrem.

Do jeskyně č.10- Nová Rasovna se uskutečnila řada sestupů za účelem sledování poklesu hladiny Macošského syfonu. Byl proveden úspěšný pokus o prostoupení Lipovecké chodby a zjišťovány změny. Ve spolupráci s GÚ ČSAV, který zajistil materiál a vyrobil mříž, se podařilo uzavřít horní vchod a provést potřebné betonáže. Do sestupné části byly již instalovány 3 pevné žebře a je vybudována část bezpečnostních barier a konstrukcí pro kladky. V uplynulém roce se skupina zaměřila na zajištění vybavení lokality.

Během roku bylo uskutečněno několik exkurzí do jeskyně č.10 A - Příční , kde byly sledovány změny a ověřována přesnost stávajících mapových podkladů. Dle našich poznatků došlo v jeskyni ke značným přesunům sedimentů. V jeskyni bylo započato s uvolňováním dvou chodeb, ale práce zde přerušilo periodické zatopení pracoviště. Dosud bylo uvolněno 13 m chodem.

V závrtě č. 66 byly dokončeny úpravy terénu v okolí šachty.

Na druhém hlavním pracovišti skupiny v závrtě č. 68 bylo intenzivně pokračováno v hloubení. Svislý průběh šachty se několikrát změnil, až v hloubce 27 m bylo pokračováno dále horizontálně. Horizontální úsek byl ražen ve volné blokové sutí, tvořící vlastní jícen. Celá chodba je dlouhá 12 m a měla za cíl dosáhnout a ověřit pevnou skalní stěnu. Za jícnem, vyplněným čistou sutí chodba přešla do tuhých, hnědých hlín s balvanů. Na konci se opět otevřely volné dutiny a ve stropě je mohutný balvan, který ohraničuje zával. Pod ním je navršen nápadný kužel kalcitové drtě a objevily se valouny drob. Jde pravděpodobně o materiál vkleslý dolů mezi balvany závalu. Je to první výskyt valounů v celém známém průběhu závrtu. V letním období, kde průvany byly nevýrazné byla práce na hloubení dočasně přerušena a proveden podrobný teplotní profil celou šachtou. V hloubce 22 m byla šachta přepažena po valem a v místě průvanového tahu byla do stěny uvolněna sonda 2 m dlouhá. Do konce roku zde byla prováděna teplotní měření, která vytyčila další směr postupu. Pro usnadnění dalších prací byly v šachtě instalovány těžní lýhy a nad závrtem postavena těžní věžka a těženo pomocí el. vrátku. Závrt byl uzavřen mříží a poklopem, do šachty bylo zavedeno el. osvětlení 24 V a hlasitý telefon.

V závrtě č. 71 byla opravena výdřeva vstupní šachty. V Černém závrtě byla provedena revize stavu výdřevy. Dle stop se do závrtu ztrácelo značné množství vody, suť je zcela propírána. Dosaženo bylo hloubky 20 m, výdřeva je ve velmi špatném stavu. Do dalšího pokračování / původní hloubka 35 m / již nelze vůbec proniknout. Ze závrtu byla zdemontována těžní rampa a materiál odklizen.

Na základě dohody s GÚ ČSAV byla ze závrtu C-13 v Měšinách demontována těžní věž a železné žebře a byly použity na pracovištích skupiny na Holštejně. Členové Holštejnské skupiny prováděli na holštejnsku sledování vodních stavů, průvanů a měření teplot na vybraných lokalitách. V některých případech byly získány zcela nové poznatky. Bylo pokračováno v mapovacích pracích a fotodokumentaci. Informativně členové skupiny navštívili řadu jeskyní v severní části Mor. krasu, Rudické propadání a jeskyně v Josefovském údolí v okolí " Ruského kříže ". Značné úsilí vynaložila skupina na údržbu, opravy a vybavení výzkumné základny a na ně-

kolika násobné ochranné nátěry brány u Holštejské jeskyně a mříže u Nové Rasovny.

V roce 1976 oslavila Holštejská skupina 10.výročí objevu Holštejské jeskyně a svého založení. Při této příležitosti bylo uspořádáno soustředění členů v Holštejně a ve dnech 21. a 22.8.1976 "Dny otevřených dveří" Holštejské jeskyně pro veřejnost. Přes nepříznivé počasí jeskyni navštívilo za oba dny 278 osob. K této příležitosti byla v Holštejně připravena vývěska.

V průběhu roku 1976 provedli členové skupiny Holštejskou jeskyni, Hladomornou a okolím 1668 osob a seznámili je s prací amatérských speleologů a problematikou krásových výzkumů. Mezi návštěvníky byli i hosté ze SSSR, NDR, NSR, Anglie, Francie, Švédska, Itálie, Kanady a Austrálie. Již tradičně byly prováděny děti z pionýrských táborů v Baldově a ve Sloupě. Zájem projevila i řada kolektivů ze závodů v Blansku, Kuřimi a Prostějově i různé skupiny z Prahy, Plzně a další. Pro popularizaci činnosti skupiny se uskutečnila jedna beseda v pionýrském táboře ze Šumperka a Kladna a instalace klubových vývěsek.

Na požádání pracovníků Státních lesů v Holštejně byla brig. vyhloubena jáma pro septik a další brigáda jako výpomoc při zajištění plnění plánu probírek mladých porostů. Výtěžek byl dán k dispozici skupině na zajištění nákupu potřebného materiálu a nářadí.

V průběhu jubilejního roku 1976 odpracovali členové skupiny a jejich spolupracovníci při výzkumných pracích a jejich zabezpečení celkem 1250 směn, t.j. 7500 hodin.

Plánivská skupina dokončila práce na hloubení nové vstupní šachty do jeskyně Piková jáma. Celá sestupná část jeskyně byla upravena a byly zde instalovány žebře až na dno ústřední propasti. V jarních měsících byla prováděna fotodokumentace zalednění v Ledové chodbě. Na těchto akcích se zúčastnili i členové oddílu potapěčů z Delfín klubu z Brna. V místě vyústění Ledové chodby do Tunelové chodby vyrostl jako každoročně, mohutný ledový sloup 5 m vysoký. Ledová výzdoba je místy bizarních tvarů vlivem silného proudění vzduchu. Typické jsou ledové stalagmity od spodu nahoru se rozšiřující. Během měsíce května došlo vlivem venkovního oteplení k rychlému tání ledu a destrukci ledopádů v přední části chodby. Na konci chodby byly zjištěny zbytky podlahových ledů ještě v listopadu 1976. Silný chlad a nepříznivé klimatické pod-

mínky značně ztěžovaly mapovací práce v této části jeskyně. Při mapovacích pracích na konci Ledové chodby se podařilo objevit nové prostory, které na rozdíl od ostatních částí Ledové chodby nevymrzají a jejich dno je tvořeno hlinitými sedimenty a šterky. Nově objevený labyrint byl nazván "Jubilantovo bludiště". V jedné z chodeb bylo průkopem proniknuto do další volné dutiny o délce 4 metry. Dále je chodba zcela ucpána sedimenty. V konečných partiích již není znát průvan a dochází k rychlému zadýchávání prostor, proto byl další postup v těchto místech zastaven.

V pokračování Pikové dámy směrem k jeskyni Spirálka byly zpřístupněny některé těžce dostupné partie pomocí žebřů a lanových lávek. Také zde byly prováděny mapovací práce. V "Jezerním domě" byly proti minulým letům zjištěny značné změny. Dno ve směru předpokládaného přítoku vod je poněkud vyšší, takže se celá prostora za nízkého stavu dá překonat bez člunu. Ve směru odtoku je pod hladinou jícen mohutné spodní propasti, jejíž hloubka nebyla dosud změřena. Za nízkého stavu a čisté vody se nepodařilo ani silným světlem dosvitit na dno.

V horních patrech Pikové dámy bylo na základě mapovacích prací vybráno několik míst nadějných na prolongaci. Po prolomení závalu v chodbě ležící přímo pod propástkou "Křížový kluk" se podařilo proniknout do nových prostor, velmi členitého charakteru. Dominantou této části jeskyně je prostora, která byla pro svůj tvar nazvána "Rotunda". Celková délka chodeb je cca 30 metrů. K objevu prostor došlo den před Štědrým dnem, proto dostala tato část jeskyně název "Vánoční jeskyně".

Vstupní šachtu do jeskyně Piková dáma zkontrolovala bezpečnostní komise Spel klubu, která zjistila, že nová šachta je ražena v nebezpečné suti. Jelikož se jedná o lokalitu s intenzivními průvany po celý rok, bude životnost výdřevy opět silně omezena. Komise doporučila zajistit nový vchod trvale hromadnými skružemi, protože se jedná v současné době o jediný vchod do spojeného jeskynního systému Piková dáma - Spirálka, kde není dosud zcela jednoznačně vyřešena hydrografická otázka lokality.

Na lokalitě Řícený návrť bylo pokračováno v pracích z roku 1975. Na dně návrťu byla uvolňována úzká, puklinová chodba, která na svém konci stupňovitě klesá a nejeví známky naděje na rozšíření profilu chodby. Transport materiálu v puklině je

téměř nemožný, pro usnadnění zde byla zřízena jednoduchá lanovka. Rovněž velkým problémem je ukládání vytěženého materiálu pro nedostatek místa. V průběhu roku je v závrtě znát citelná cirkulace vzduchu, nejsilnější je v zimních měsících, kdy konečná puklina nasává silný průvan.

Koncem roku byla provedena rozsáhlá rekonstrukce výzkumné stanice "Srub". Do jeskyní Piková dáma a Plánivý byly uspořádány informativní exkurze pro hosty skupiny z jiných krasových oblastí. K výročí tragedie v jeskyni 13 C u Holštejna a v Amatérské jeskyni zorganizovala Plánivská skupina vzpomínkovou akci, která se již stala tradicí.

Členové Plánivské skupiny odpracovali v průběhu roku celkem 1261 hodin při výzkumných pracích a jejich zajištění.

Skupina Dagnar v průběhu roku přešla pod patronát KO Moravského muzea a zůstala i nadále kolektivním členem Speleologického klubu. Průzkumná činnost skupiny se soustředila na řešení problému ponorného Jedelského potoka v jeskyni "Dagnar". Těžiště prací bylo přesunuto do oblasti tzv. "Kaple" v Dómu nádob. Kde byla rozšířena přístupová šachta a dále byla vyklísena zaklíněná chodbička k JJZ. Chodbička, původně zcela ucpaná hlinitými a jílovitými sedimenty, byla uvolněna 3 m dále. V náplavě bylo nutno pracně překonávat velké odlomené lavice vápenců. Další postup zde byl prozatím zastaven pro technické potíže.

Mimořádnou akcí byl pokus o zdolání konečné úžiny v Kapli v Perlovém dómu, která odolávala dosud všem pokusům. Úžina, vlastně úzký, strmě stoupající komín vyúsťuje po 2,5 m do prostoru dómovitého charakteru, končící suťovým závalen, jedná se pravděpodobně o vkleslou suť z povrchu. V okolí dómu se nachází několik těsných chodbiček a komínků, navzájem propojených. Průzkum dosud není ukončen pro extrémně obtížný přístup do těchto prostor. Dokumentační práce rovněž nejsou dokončeny, je provedeno pouze předběžné zaměření geologickým kompasem.

V Jižní, propastovitá jeskyně byla provedena kompletní výměna šebřů. Při propasti I. Starý materiál a zbytky dřeva z celé jeskyně byly vyneseny a jeskyně uklizena. Byl proveden nový průzkum propasti "Desítka", která je paralelní s propastí II a končí neprůlezným otvorem. Dále se podařilo proniknout puklinou ve stěně II propasti do propasti III, ale dno nebylo dosaženo pro nedostatek šebřů. V jeskyni byla prováděna fotodokumentace a nalezené kosti z Dómu nádob byly

předány k určení Mor. muzeu.

V Císařské jeskyni je průběžně sledován stav vody a dle možností, dobrovolnou strážní službou se skupina snažila zabránit další devastaci. Jeskyní Dagmar byly provedeny dvě skupiny speleologů z Prahy, skupina z Hejnic a členové Babické skupiny Speleologického klubu. Informativně byla navštívena řada jeskyní v severní části Mor. krasu za účelem seznámení členů s jinými lokalitami.

Dva členové skupiny jsou členy pracovní skupiny UIS Tarcus, kde se podílejí na vývoji přístrojů pro použití při výzkumu krasových oblastí. Celkem členové skupiny odpracovali při průzkumných pracích a jejich zabezpečení 1499 hodin.

V uplynulém roce 1976 opět velmi úzce spolupracovali skupiny Jedelská a Ostrovská na stavbě společné výzkumné základny. Výzkumná činnost probíhala rovněž společně, ale pro i minulým rokem v podstatně menším rozsahu. Za velkého úsilí byla dokončena stavba společné základny, východně od vápenky "Velká dohoda". Pro úspěšné dokončení prací bylo zorganizováno týdenní soustředění obou skupin. Na stavbě nové stanice bylo odpracováno celkem 2943 hodin.

Výzkumné práce probíhaly v Šamalíkových jeskyních u Ostrova, kde byla uvolněna chodba ze Západního dómu 15 m dlouhá za účelem propojení s tzv. "horním vchodem". Přestože bylo dosaženo míst, kde skončily práce dělníků poslane Šamalíka, propojení nebylo dosaženo. Pro dokončení prací bude nutno provést nové zaměření. Do jeskyně bylo provedeno několik orientačních exkurzí pro nové členy. Spodní vchod je v současné době v desolátním stavu, proto byl další vstup do jeskyně zastaven.

V propadání u Domínky bylo pokračováno v prohlubování vstupní šachty, aby bylo dosaženo skalního podloží v ponorném údolíčku. Do Manželského závrtu se uskutečnily dvě exkurze za účelem revize stavu lokality. V průběhu roku byly prováděny sestupy do propadání v Jedlích, kde byl sledován stav výdřevy a započato s pracemi na výměně výdřevy ve vstupu do Meandrového dómu.

V jeskyních ponorného systému Vintok bylo provedeno několik exkurzí na Absolutní dno, kde bylo zjištěno uopání chodby do líčeného dómu sedimenty. Na uzavření vchodu Vintocké propasti I byla připravena mříž. V Liščí jeskyni se podařilo

po prokopání sedimentů proniknout do volných prostor na konci Západní chodby. Nová část je dlouhá 20 metrů, na konci se loží ve 20 m hlubokou propast s menší síňkou na dně. V celé nově objevené chodbě je velmi pěkná výzdoba, která byla fotograficky zdokumentována a bylo započato s mapovacími pracemi. Pro zabezpečení těchto prostor před devastací byla vyrobena mříž na uzavření vchodu. V Jižní chodbě bylo započato s uvolňovacími pracemi v konečném bodě.

Část členstva skupiny se zúčastnila informativní exkurze do oblasti starého dolování v okolí Příbyslavi. Při exkurzi do tzv. Červené štoly byly získány zajímavé nové poznatky.

Členové obou skupin odpracovali při výstavbě výzkumné základny a výzkumných pracích i jejich zabezpečení celkem 4464 hodin.

Suchožlebská skupina se věnovala výzkumným pracem na lokalitě T 4 U Kříže na Vilémovické-Lažánecké náhorní planině. Výzkumné práce navázaly na postup prací z roku 1975. Počátkem roku byla rozebrána vstupní šachta do hloubky 5 m a byla nově zabezpečena betonovými skružemi. V další fázi postupu bylo započata s hloubením další šachty v malém podzemním závrtku na dně posledního objevu. Šachta v průběhu hloubení procházela silně blátivými sedimenty. V hloubce 1 metru blátivý sediment zcela zmizel a objevila se čistá vápencová suť, která opět po jednom metru přešla ve zcela zabláčený horizont. Tyto výrazné blátivé horizonty potvrzují silnou stagnaci vod v této úrovni. S přibývajícím hloubkou šachty postupně zesílil průvan. Do konce roku bylo dosaženo v závrtě hloubky 47 metrů.

Koncem roku skupina uzavřela dohodu se skupinou SSM odborného učiliště Československých spojů. Se členy této skupiny bylo provedeno několik informačních exkurzí do závrtu Společňák, kde byla sledována hladina vody v syfonech Mrtvého propadání. V roce 1976 odpracovali členové skupiny celkem 510 hodin při výzkumných pracích.

Pustožlebská skupina pokračovala ve Spodních patrech Hamerníkovy jeskyně. Práce se soustředily na překonání hlubokého nánosového syfonu, situovaného v jižní části prostor objevených v minulém roce. Hloubená šachta zastihla v 8 m přítok vody o síle cca 10/1/min, který znesnadňuje další postup na lokalitě. Práce probíhaly ve spolupráci s organizací Moravský kras, která zapůjčila nářadí a osobní vybavení jednotlivce. Koncem roku byla smlouva o spolupráci organizací Moravský

kras, vzhledem ke struktuálním změnám v podniku zrušena. Další postup na lokalitě je možný jen s tech.pomocí některé profesionální organizace.

Ve Vavříneckých paleoponorech byly prováděny sondážní práce v několika odbočkách a pokračováno v uvolňování chodby v nejnižších místech jeskyně, kde bylo postoupeno o 4 m níže. Prolongační práce byly na nejnižších místech znesnadněny silnou oblevou v lednu, která způsobila periodické zatopení nejnižších partií jeskyně. V nejjižnějším ponoru byla uvolňována sestupná členitá erodovaná chodba do vzdálenosti 12 metrů. V jeskyni bylo prováděno periodické měření teplot, dokončeny měřičské práce, včetně zaměření všech vchodů na povrchu a provedeno geologické mapování lokality V.Gregorem z Moravského muzea.

V jeskyni Řečiště byly práce vzhledem ke složitému transportu vykopaného materiálu ze zadních partií jeskyně soustředěny do vchodu a zejména do tzv. Ventaroly, kde bylo postoupeno o 6 m. Při uvolňování chodby bylo objeveno na příčných poruchách několik menších dutin. Na náhorní rovině nad jeskyní bylo ve spolupráci s n.p. Geofysika Brno provedeno geofyzikální měření.

V Souharově závrťě dosáhla šachta hloubky 14 metrů. Práce byly narušeny a zbrzděny v letních měsících násilným otevřením poklopu závrťu a naházením $1m^3$ balvanů do šachty, čímž došlo k narušení výděvy.

Kromě průzkumné činnosti se podíleli někteří členové skupiny na dokumentačních pracích pro Geografický ústav ČSAV. Po šestileté činnosti byla dokončena jednotná pasportizace jeskynních vchodů v CHKO Moravský kras. Se souhlasem zúčastněných organizací byly vydány ve spolupráci s výborem klubu pracovní seznamy jeskynních vchodů. Jednotným způsobem bylo v terénu označeno a dokumentováno celkem 1243 vchodů/1056 samostatných lokalit a 182 vedlejších vchodů/.

Členové Pustožlebské skupiny odpracovali v terénu při průzkumných pracích celkem 850 hodin.

Březinská skupina věnovala největší pozornost lokalitě Malý lesík. Práce probíhaly na dvou pracovištích. Ve vzdálenosti 3 m od vchodu bylo pokračováno v hloubení šachty, která dosáhla rozdílu oproti kótě vchodu o -10 metrů. Dále bylo pokračováno v věšbě sedimentů na tektonické poruše, kde bylo vytěženo

cca 15 m³ materiálu. Materiál je složen převážně z jemných pískových sedimentů s úlomky kostí.

Při povrchovém mapování se podařilo ve starém lomě v.d. Hlubna nalézt dosud neznámou puklinovou propáستku, která byla fotograficky dokumentována. Dřív, než ji bylo možno prozkoumat, byla zcela devastována výstavbou hal Hlubny.

Ve spolupráci s měříčem Mor.krasu byly zaměřeny a zdokumentovány dosud neznámé prostory, tvořící mrtvé rameno Punkvy. Jedná se o propojení tzv. Předního dómu s Wankelovým jezírkem na vodní plavbě v Punkevních jeskyních. Při průzkumu byla nalezena dvě jezírka hluboká 12,5 a 8 metrů.

V okolí Lalče na okrese Vyškov byly prozkoumány a kompletně zdokumentovány pseudokrasové jeskyně v drobách.

Březinská skupina odpracovala na výzkumných pracích 241 hodin.

Babická skupina pokračovala v řešení krasových problémů na Babické planině. Hlavním pracovištěm byla opět Babická jeskyně, největší v této oblasti. Počátkem roku byly dokončeny mapovací práce všech nových prostor mimo labyrint úzkých chodeb za III dómem. V jeskyni byly vyhloubeny 4 sondy, které dosáhly hloubek 2,5; 4,5; 3,5 a 2 metry. V sondě za objevnou úžinou se podařilo proniknout do volné dutiny 2 x 1,5 m s komínem 4 m vysokým. Sonda ve II dómu je v balvanité sutí a je zde znát citelný průvan. Před bránou do jeskyně byla vyhloubena orientační sonda 3,5 m hluboká, která ověřila možnost kuželu mrazem navětraných sutí. Zářez před vchodem do jeskyně byl rozšířen a připraven pro betonáž vstupního tunelu. Materiál na bednění byl získán brigádnicky u správy poleší a připraven k jeskyni.

V závrtě č.12 Zadní pole bylo podniknuto pouze několik exkurzí za účelem pozorování. Pracovní exkurze byly jen počátkem roku, kdy práce navázaly na průkop směrem na Kovářův závrt. Celkový postup byl 2 metry. V zimních měsících bylo prováděno pozorování průvanových míst ve šlíbku V záskalči. Nalezená místa byla označena a bude zde prováděno dlouhodobé měření teplot.

Členové skupiny provedli brigádně práce spojené se zajištěním pramenišť ve šlíbku zvaném "Kamenečňák" pro MNV v MNV v Babicích. Skupina věnovala podlé času také přípravě a zajištění akce Dálkový pochod - "Memoriál RNDr. Rudolfa Burkhardta."

Za uplynulý rok odpracovali členové Babické skupiny ----- hodin při průzkumných pracech a jejich zajištění.

Prostějovská skupina pokračovala v uvolňovacích pracích ve Velkém propadání potoka Špraňku v Javoříčku. Všechny prostory byly vyčištěny a bylo započato s rozšiřováním úzké pukliny na dně. Vzhledem k tomu, že stěny i strop této pukliny byly kompaktní a silně erodovány, bylo velmi obtížné je rozrušit. Skupina použila všechny dostupné mechanizační prostředky, které jsou k dispozici /kompresor se sbíječkou, el.sbíječka, vrtačka a pod./. Po několika hodinách provozu byl kompresor pro větší poruchu vyřazen a nepodařilo se ho uvést znovu do chodu. Koncem března se podařilo poklinu rozšířit na vzdálenost cca 4 m t.j. do míst, kde se puklina lomí vlevo a rozšiřuje do prostoru 2 x 1 x 1,5 metru. Tato prostora byla silně zanesena sedimenty, splavenými za inundací. Dále se vodní kanál rozvětňuje do několika malých trativodů a další postup se nejeví jako reálný. Po konzultaci na členské schůzi se skupina rozhodla pokračovat v hloubení kolmé šachty ve směru hlavní poruchy.

V poslední době jsou práce soustředěny na rekonstrukci el.přípojky a osvětlení pracoviště. Provádí se výkop na uložení zemního kabelu v délce 250 metrů. Na lokalitě Zkamenělý zámek se podařilo objevit novou prostoru vertikálního charakteru s dalším pokračováním upaným závalem.

Ve dnech 1.2. až 10.2.1976 se členové skupiny zúčastnili srazu polských jeskyňářů Speleologického klubu Gdaňsk v Zakopaném. Společně s polskými kolegy podnikli členové Prostějovské skupiny sestup do propasti Velká Litworová do hloubky 225 metrů. Této dvoudenní akce se zúčastnilo 9 členů skupiny. Dále byla provedena exkurze do jeskyně Bystrá, která má horizontální charakter.

V listopadu podnikla skupina exkurzi do Slovenského krasu ve spolupráci se slovenskými speleology z Rožnavy. Při této exkurzi byl proveden sestup do propasti Diviača, kde byla provedena fotodokumentace lokality.

Členové Prostějovské skupiny odpracovali při průzkumných a přípravných pracech celkem 366 hodin.

Kolektivní členové Speleologického klubu v Brně

Speleologický kroužek ZK ROH Adamovských strojíren pokračoval ve spolupráci se členy Spel.kroužku ZK ROH ČKD Blansko na řešení problému podzemního Jedovnického potoka ve střední části Moravského krasu. Na řešení problému Jedovnického potoka se podílelo dále Moravské muzeum technickou výpomocí a vydatně také členové brněnského svazarmovského oddílu potapěčů Delfin Club.

Po reorganizaci kroužku, která proběhla koncem roku 1975, byla provedena revize projektu prací na řešení problému přítokového syfonu v Býčí skále, vypracovaného KO MM v Brně. Revize projektu /některé nové geol.poznatky/ ukázala, že se současnými znalostmi o průběhu syfonu není možno zodpovědně pokračovat v rašení štoly. Problematika řešení syfonu byla diskutována s potapěči Delfin Clubu, kteří se zabývají jeskynním potápěním a jsou na světové úrovni. Výsledkem těchto konzultací byl projekt potapěčských prací v syfonu.

Za použití mamutového čerpadla /air lift/ bylo z neprůlezné části ústí syfonu odstraněno cca 30 m³ štěrko-písků, účina byla rozšířena a zadřevena. Po 55 letech se podařilo proniknout do pokračování hlavní chodby Býčí skály do vzdálenosti 37 metrů. V posledních 10 m se strop zdvihá kolem 0,3 m nad hladinu /max.1 m/ a další pokračování má opět syfonovitý charakter. Z hlediska provádění prací - možnosti přístupu a bezpečnost - nelze v daných podmínkách v potapěčském průzkumu pokračovat. Získané výsledky a nové geol. zpracování okolí přítokového syfonu se staly základem pro vypracování perspektivního plánu a nového projektu na řešení přítokového syfonu. Zjištěná fakta ovlivnila způsob řešení přítokového syfonu /odlišné tektonické poměry, morfologie chodeb a jejich vztah k tektonice i jiné perspektivy/. Koncem roku byl prováděn průzkum stropů v okolí Obřího komína, který bude do zahájení projektovaných prací u přítokového syfonu pokračovat.

V jeskyni Barové byla provedena úprava vstupu do komplexu Půlnočních chodeb, fotodokumentace a pokračoval výzkum tektonické stavby.

V závrtě U kamenné lávky bylo pokračováno v hloubení šachtice do hloubky 7 metrů. Šachtice je ražena v rohovcových štěrcích a objevují se bloky vápence. Stěny šachtice jsou průběžně paženy.

Mimo vlastní pracovní program na lokalitách poskytli členové kroužku pomoc při natáčení záběrů dokumentačního filmu o Mor.krasu a Býčí skále filmového kroužku ZK ROH ADAST. Několik členů kroužku se zúčastnilo druhé spel. expedice do pohoří Bihoru/krasová oblast Padiše v Rumunsku/ organizované kroužkem ZK ROH ČKD Blansko a Speleologickým klubem v Brně.

Koncem roku měla být obnovena dohoda o provádění prací mezi kroužkem a KO MM z popudu KO Mor.musea. Tato smlouva měla nahradit smlouvu z roku 1969. Poněvadž podmínky stanovené návrhem smlouvy byly pro kroužek nepřijatelné, nebyla smlouva podepsána a byla vypovězena i stará smlouva a odborná garance. Novým garantem kroužku je dle dohody ze 3.prosince 1976 Geografický ústav ČSAV.

Členové Speleologického kroužku ZK ROH ADAST odpracovali při průzkumných pracích celkem 2050 hodin.